

ADVOKAT OLE DUEHOLM

Sag nr.: 95-9000

Retsudvalget (2. samling)
L 132 - Bilag 16
Offentligt

OPLÆG OM PRIVATE RETSHJÆLPSINSTITUTIONER i forbindelse med Retsudvalgets behandling af L 132 om bl.a. retshjælp

Det handler om legitimitet og almindelig anstændighed

Som postulat gøres det gældende at en ikke ubetydelig del af befolkningen ikke uden hjælp har reel adgang til retfærdighed – tvistløsning ved domstolene eller ved klage- og ankenævn. Ikke bare store dele af den 1/6 af befolkningen der er funktionelle analfabeter, men også andre resourcesvage grupper.

De kan f.eks. ikke læse og forstå rettens vejledning i forbindelse med forkyndelse af stævning eller betalingspåkrav, de kan ikke udfylde et klageskema til en ankenævn, de kan ikke overskue og tilrettelægge taktikken i forbindelse med en sagsførelse, de kan ikke indhente oplysninger og benytte sig af en række af de tilgængelige tilbud, de kan ikke overskue at skulle noget inden eller på en bestemt, fremtidig dato, de kan ikke fastholde engagementet i sagsførelsen over en længere periode osv.

Som postulat gøres tillige gældende at en større gruppe ikke er bekendt med selv de almindeligste retsregler, der fastlægger retsstillingen i forbindelse med helt almindelige retsforhold – f.eks. ægteskabsretlige og forbrugerkerbsretlige.

Der er altså på baggrund af disse postulater helt uomtvisteligt et behov for retshjælp. Det fremgår tillige af erfaringerne fra de aktuelle retshjælpstiltag og det viser de seneste undersøgelser, der er foretaget på området – for 30 år siden.

Hvis man ikke kan læse, hvis man ikke kender hovedlinjerne i den retlige regulering af almindelige retsforhold og hvis man ikke evner at søge hjælp, så lider man oplagt retstab hver gang man kommer i en mulig retlig konflikt. Der er altså behov for retshjælp.

Hvis man ikke selv kan skrive, hvis man ikke synes man kan sætte et brev sammen eller udfylde et skema, hvis man ikke kan overskue en problemstilling og hvad der er væsentlig i en retlig optik, hvis man ikke kan indhente oplysninger og dokumentation – ja så har man i mange situationer ikke meget at bruge en rådgivning om hvad man skal gøre for at undgå retstab til. Man forlader rådgivningssituationen med følelsen af endnu et nederlag og lader i øvrigt stå til. Der er altså for store grupper brug for mere retshjælp end rådgivning.

Et nødvendigt tilbud blandt flere til afhjælpning af befolkningens retshjælpsbehov er derfor sagsbehandlende retshjælp. Og et sådan tilbud er de private retshjælpsinstitutioner.

Hvis der derfor ønskes et civiliseret samfund, hvor alle har reel mulighed for at varetage sine interesser i forbindelse med retlige forhold, derunder for at tilrettelægge sin tilværelse på en hensigtsmæssig måde, stå op imod retlige overgreb, varetage sine

interesser i forbindelse med retlige konflikter i forhold til sine nærmeste, andre private parter, erhvervsdrivende, forsikringsselskaber og andre selskaber, halvoffentlige institutioner, væsner og myndigheder, ja så er private retshjælpsinstitutioner en nødvendighed.

Og ikke blot i et lille antal byer med historisk tilfældig spredning, men i alle større byer og egne af landet.

En sidegevinst ved de private retshjælpsinstitutioner er at de giver et antal jurastuderende lejlighed til at kombinere juridisk teori med praksis under uddannelsen – altså en slags praktik – og det ofte i miljøer og overfor befolkningsgrupper, jurastuderende ofte ikke ellers ville komme i kontakt med. Som et yderligere postulat gøres det gældende at det er samfundsundervisning på konkret plan, der giver bedre og mindre rigide jurister.

Alt i alt er et reelt, sagsbehandlende retshjælpstilbud der er til rådighed for hele befolkningen blot udtryk almindelig anstændighed i et retssamfund. Og er helt nødvendigt for at fastholde legitimiteten i vores retssamfund. Der må være retfærdighed for alle. Og derfor må samfundet tilbyde retshjælp på linje med bl.a. undervisning og sundhed i et civiliseret samfund.

Der skal så lidt til at skabe verdens bedste retshjælpssystem

Der anvendes i dag mindre end 9 mio.kr. på de private retshjælpsinstitutioner.

En ambition om at udbrede tilbud om adgang til en privat retshjælpsinstitution til at være rimelig dækkende for befolkningen i alle egne af landet vil ikke koste mange sange af Tina Turner, navnlig ikke i lyset af de offentlige midler, der i forvejen anvendes indenfor retshjælpsområdet. Og for ikke ret meget mere kan der skabes et tilbud, der matcher de bedste af vore nabolande. Og derfra er der ikke langt til at skabe et tilbud der vil overgå alt hvad der tilbydes i noget land.

Yderligere midler til området ville være det optimale. Og der er langt igen til opfyldelse af et tidligere politisk løfte om at tilbageføre advokatmomsen til advokat kunderne.

Men hvis det ikke er politisk muligt at tilføre yderligere midler kunne en omfordeling af de nuværende midler overvejes i lyset af de enkelte tiltags virkning i forhold til hvor mange midler de lægge beslag på. Eller moderne formuleret: Hvorledes får vi mest muligt retshjælp for pengene? En sådan omfordeling vil ikke aktuelt kunne gennemføres på et sagligt grundlag, da der ikke er viden om de enkelte tiltags virkning, men nok politisk.

Handlingsstrategi

Hvis der er politisk vilje og ambition kunne en strategi se således ud:

1. Der etableres et koordineringsorgan/tovholderfunktion for retshjælp med det formål at være åben overfor en mangfoldighed af måder at betragte problemstillingen på og med henblik at indhøste og formidle så mange erfaringer som muligt.
2. De nuværende institutioner gives lidt bedre bevillinger med opfordring til at skabe nye tiltag og knopskydning.
3. Der afsættes midler til forskning, undersøgelser og udredning af hele retshjælpsområdet, afklaring af befolkningens retshjælpsbehov, udredning af for-



skellige tiltag til imødekommelse heraf og måling af virkningen i relation til ønskede mål. Både formel forskning, men også uformel.

4. Der afsættes midler til rejselegater for at give de nuværende institutioner, retshjælpsforskere m.fl. mulighed for at inspirationsbesøg til andre lande for undersøgelse af retshjælpstiltag der.
5. Der sættes midler af til opstart af nye institutioner.
6. Der afsættes midler til kurser for nye institutioner og rådgivere og konferencer/fællessamlinger for nuværende.
7. Der etableres et samarbejde med universiteterne omkring anerkendelse og meritring af arbejde i private retshjælpsinstitutioner.
8. Der afholdes om f.eks. 5 år en flerdagskonference for institutionerne, rådgiverne, forskerne og politikere hvor erfaringer opsummeres med henblik på kommende lovgivningstiltag på området.

oo0oo

Silkeborg, den 17. maj 2005

ARBEJDERNES RETSHJÆLP

Ole Dueholm, advokat

